

**Kroniek nr 65 van “Innemend Italië” op 965 ex.
Mijmeringen, bedenkingen, mededelingen, schrijfsels...**

MUSEO DEL NOVECENTO

Reeds in 1992 werd in Maastricht beslist om een gemeenschappelijke Europese munt in te voeren. Het spreekt vanzelf dat bij veel landen van de Unie enkele vragen ontstonden rond het uitzicht van een dergelijke eenheidsmunt. Dit scepticisme werd echter gecounterd toen duidelijk werd dat elk deelnemend land de kans kreeg om hun beeldzijde op te fleuren.

Een dankbare, creatieve opdracht voor de landen die geen monarchistische verplichtingen hadden. In Italië leidde dit zelfs tot een televoting. Op 8 februari 1998 mochten de Italianen via de RAI kiezen welke symbolen ze graag op de nieuwe munten wilden plaatsen. Maar de bakermat van de design struikelde over de moderne kunst.

MANCA LA MODERNITÀ

Na de eerste (geleide ?) ronde kwamen enkel gevestigde waarden uit de bus: Dante, Botticelli, het Colosseum... Dit ontlokte bij Marco Cecchini enkele dagen later in de *Corriere della Sera* de bedenking dat het verleden wel goed vertegenwoordigd was, maar... *che manca la modernità, qualcosa di molto avveniristico*. Met andere woorden, er ontbrak nog iets wat de hoop in de toekomst moest onderstrepen.

Inspiratie vonden de Italianen bij Umberto Boccioni met zijn futuristisch werk: *Forme uniche nella continuità dello spazio*. Bij onze eerste bezoeken aan Italië na de invoering van die euro in 2002 was er omzeggens geen enkele Italiaan die ons kon vertellen wie of wat op dat muntstukje van 20 eurocent stond. Het beeld meet 126 cm hoog en het oorspronkelijke gipsen exemplaar uit 1913 bevindt zich thans in het *Museu de Arte Contemporânea* in Sao Paulo te Brazilië. In 1952 werd het origineel door de Italo-Braziliaan Ciccillo Matarazzo naar Brazilië gehaald en daarna geschonken aan het museum te Sao Paulo. Matarazzo bekwam trouwens ook een tweede gipsen beeld van Boccioni: *Sviluppo di una bottiglia nello spazio*. Ook dit dateert uit 1913.

Van beide beelden werden pas vele jaren enkele bronzen afgietsels vervaardigd. Umerto Boccione, als schepper, heeft ze nooit mogen bewonderen aangezien hij reeds in 1916 met zijn paard een dodelijke val maakte tijdens een militaire oefening. Hij was toen amper 34 jaar oud.

Het futurisme putte de inspiratie uit de snel evoluerende industriële wereld van het begin vorige eeuw. Dit uitte zich in kracht, beweging, snelheid en zelfs kleurschakeringen... Zelfs de dynamiek van de oorlog werd er (soms) verheerlijkt. Maar al even vlug versmolt het futurisme in diverse nieuwe stromingen. Toch bleef ze nog lange tijd de inspiratiebron voor alle vormen van de kunsten, tot zelfs in de design, de sport-, reis- en reclamewereld. De affiche voor de F1-race van Monza in 2020 illustreert dit volledig. Men greep terug naar de reclame voor de allereerste GP op dit circuit.

Foto's Wikipedia

LIVE IN HET MUSEO DEL NOVECENTO

Het Museo del Novecento te Milaan werd pas in 2010 geopend en maakte oorspronkelijk deel uit van de Galleria d'Arte Moderna. Eerder hadden we gepoogd om dit beeld te kunnen aanschouwen maar renovatie- en herstellingswerken maakten dit onmogelijk. Zodoende bleef het achtste symbool van de Italiaanse euromunten het enige wat we nog niet live hadden kunnen bewonderen.

Een tweede poging, in 2014, om het beeld ter plekke te aanschouwen had meer succes. En achteraf beschouwd was dit een gelukstreffer want nu werden we binnen een nieuwe en relatief kleine ruimte verrast door talrijke Italiaanse modernisten.

En in deze weelde van het Museo del Novecento mag Giorgio Morandi uiteraard niet ontbreken. Morandi leerden we kennen in Brugge ter gelegenheid van Europalia 2003. Toen reeds raakten we onmiddellijk geboeid door zijn stillevens die een totaal eigen stijl hadden in vergelijking met wat men doorgaans verstaat onder dit genre. Verbluffend hoe hij de kunst verstond om met dezelfde voorwerpen, maar in een andere opstelling en door het spelen met dezelfde matte kleuren, telkens een nieuwe wereld te creëren.

Het aantal werken van Morandi is heel moeilijk te schatten. Elk museum rond de schilderkunst van vorige eeuw heeft wel ergens een van zijn doeken hangen. Bovenstaande foto's werden genomen in het Museo del Novecento te Milaan en het MAMbo te Bologna.

SCHITTERENDE DUOMO

Maar we blijven in het Museo del Novecento waar de curator dankbaar gebruik maakt van de ruimte. De zalen op de tweede en derde verdieping die met hun grote ramen toegang geven op de Piazza del Duomo bieden dan ook een prachtig zicht op de gotische kathedraal. Van het licht in deze open ruimte maakt men dan ook dankbaar gebruik om hier enkele neonlichtinstallaties van Lucio Fontana op te hangen.

Foto website Museo del Novecento

Er kan al vaker gediscuteerd worden over de zin (of onzin), de betekenis of boodschap van een werk. Ook ik stel mij vaak vragen in een tentoonstelling waar men twee totaal diverse werken naast elkaar plaatst en er zich dan gemakkelijk vanaf maakt met de boutade “in dialoog met...”. Hier hoeft men deze uitvlucht niet te hanteren. De lege ruimte met het spel van het licht binnen en buiten raakt je of het raakt je niet. Uitleg is overbodig.

Nog meer controversie roept Lucio Fontana op met zijn doeken. Of beter: wat hij ermee aanvat. Een egaal geschilderd canvas, strak gespannen over het kader wordt met één of meerdere halen met een vlijmscherp mes doorkerft. Op die manier poogt hij de spanning die op het doek zit over te brengen naar de kijker. Het leuke is dat je op het eerste zicht, vanop een afstand, twijfel hebt of die kerf werkelijkheid is, of als die er op geschilderd werd.

Het blijft verrassen hoe curatoren er vaak in slagen om alle werken op de juiste plaats op te hangen. Bij voorbeeld als blikvanger. Zo is het met de Griek Jannis Kounellis die eerder bekend staat als liefhebber van de Arte Povera, maar hier met zijn Rosa Nera (of Senza Titolo) in de achtergrond duidelijk alle aandacht opeist.

(foto website Museo del Novecento; al heb ik in 2014 toevallig precies dezelfde genomen, maar de kwaliteit...)

Tot slot grijpen we nog even terug naar de Italiaanse euromunten. De acht symbolen mogen dan wel uitingen zijn van de historische en culturele rijkdom van het land, ze onderstrepen ook heel duidelijk de economische en financiële verhoudingen tussen de diverse regio's. Vijf afbeeldingen verwijzen naar het noorden, twee komen er uit Rome en met enkel Castel del Monte is het zuiden zeer schamel bedeed. Het is dan nog het allerkleinste muntstukje: 1 eurocentje! Met de invoering van de euro is de futuristische hoop in de toekomst bij vele Italianen aan diggelen geslagen. Daar zorgden natuurlijk op de eerste plaats de vele prijsstijgingen voor.

*Behalve anders aangeduid zijn alle foto's eigen materiaal

Marc Vandenbon
Auteur van "Innemend Italië"
marc.vandenbon@telenet.be
www.innemenditalie.be

Avondvullende voordrachten:

- Rome, andere paden
- Innemend Italië

Info op aanvraag

